

Atul Gawande - *Komplikacje. Zapiski chirurga o niedoskonałej nauce*, Kraków 2009, Wydawnictwo Znak, 287 s., ISBN 978-83-240-1228-2

Autor dzieła, dr Atul Gawande, jest chirurgiem ogólnym i endokrynologiem, pracującym w Brigham and Women's Hospital w Bristolu oraz w Dana Farber Cancer Institute. Medycynę wyniósł niejako z domu rodzinnego, bowiem oboje rodziców było lekarzami. Interesował się również medycyną laboratoryjną oraz kondycją służby zdrowia, brał nawet udział w kampanii prezydenckiej Billa Clintona jako doradca w sprawach zdrowia. Zajmował się również filozofią i etyką. Swą publicystyczną działalność rozpoczął w magazynie internetowym „Slate”, a od roku 1998 pisał w magazynie „New Yorker” jako jego stały współpracownik. Opublikowane artykuły wykorzystał do napisania obecnej książki - przedmiotu niniejszej recenzji. Książka znalazła się w 2002 roku w finale American National Book Award. Cztery lata później Gawande otrzymał prestiżowe stypendium MacArthura („grant geniuszy”) za swe literackie i medyczne dokonania. Na język polski książkę świetnie przetłumaczyła Adriana Sokołowska, a monografia została wydana na 50-lecie znanej krakowskiej oficyny „Znak” z mało widoczną, a wiele znaczącą informacją na froncie okładki, że pochodzi „Z półki prof. Andrzeja Szczeklika”.

Tytułowe słowo „komplkacje” ma nieco różne znaczenia w językach angielskim i polskim. Potocznie oznacza zbieg niepomyślnych okoliczności, nieprzewidziane trudności, powikłania, zagmatwania czy złożoność, a w słowniku lekarskim - pojawianie się powikłań jako skutków lub następstw istniejącej lub przebytej choroby, względnie interwencji lekarskich. To wyjaśnienie pozwoli lepiej zrozumieć pasjonującą książkę, która przedstawia spostrzeżenia, doświadczenia, a nade wszystko rozważania szpitalnego lekarza-chirurga na początku i u szczytu lekarskiej kariery. O refleksyjnym podejściu autora mówią też tytuły trzech części książki: *Niedoskonałość*, *Tajemnica* i *Niepewność*.

Pierwsza część porusza problem niedoskonałości lekarzy, powstawania błędów, nauki władania skalpelem, stawania się dobrym lekarzem (doksztalcanie) i powodów dla których uznawany fachowiec może wyrządzać krzywdę swym pacjentom (wypalenie zawodowe). Druga część „Tajemnica” zwraca uwagę na tajemnice i niewiadome współczesnej medycyny oraz na wysiłki podejmowane dla ich poznawania i rozwiązywania. Trzecia i ostatnia część „Niepewność” rozważa jak ważne jest nie tylko to, co już wiemy, lecz to, jak wiele jeszcze nie wiemy i jak sobie radzić z tą niewiedzą. Wszystkie wywody autora są oparte na instruktywnej licznej kazuistyce niezmiernie trudnych, rzadkich i ciężkich chorych, niejednokrotnie o dramatycznym przebiegu. W swych rozważaniach autor nie unika samokrytyki i uwag pod adresem innych lekarzy. Mimo wykazania wielu niedoskonałości wiedzy i praktyki lekarskiej lektura książki nie pozbawia czytelnika wiary w dalszy skuteczny postęp medycyny i służby zdrowia. Na

końcu książki znajdują się przypisy i źródła amerykańskiego piśmiennictwa (10 stron) do wstępu i trzech części dzieła.

Wydawnictwo zapewniło publikacji korzystną stronę graficzną opracowaną wraz z okładką przez Jakuba de Barbaro. Okładka kartonowa, wielobarwna z wizerunkiem twarzy chirurga na froncie, a informacjami prasowymi o książce i o samym autorze z tyłu.

Lekturę książki należy polecić przyszłym i obecnym pracownikom służby zdrowia, filozofom, etykom i historykom medycyny. Przystępność wykładu i objaśnień umożliwia jej poznanie również innym czytelnikom, niezwiązanym wprawdzie zawodowo z medycyną, niemniej interesującym się jej ważnymi problemami.

Henryk Gaertner - Kraków